

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Przemko Maria
Nazwisko: Grafczyński
Miejsce urodzenia: Lublin
Data urodzenia: 27-05-1946
Imię ojca: Tadeusz
Imię matki: Zofia
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Zachowane szczątkowo materiały (akta i mikrofilm) Kwestionariusza Ewidencyjnego krypt. „Romantyk” (nr rej. 10707), prowadzonego w latach 1985-1988 przez Wydział V WUSW Zamość, w odniesieniu do byłego sekretarza Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Zamojskich Fabrykach Mebli. Znajdują się tu również dokumenty z wcześniejszego okresu, m.in. notatka służbowa funkcjonariusza Wydziału III „A” KW MO Zamość z 22.08.1981, w której podano informację o wyjeździe do Gdańska w dniach 18-20.08.1981 grupy pracowników Zamojskich Fabryk Mebli - członków NSZZ „Solidarność”. Znalazł się wśród nich Przemysław Maria Grafczyński. Celem ich wyjazdu był udział we wmurowaniu przed Stoczną Gdańską tablicy upamiętniającej wydarzenia 1970 roku, „ufundowanej przez załogę ZFM” (prawdopodobnie przez „Solidarność” ZFM) oraz spotkanie w Stoczni z działaczami NSZZ „Solidarność” i przedstawicielami Krajowej Komisji Porozumiewawczej. Jak odnotowano, odsłonięcie wspomnianej tablicy nastąpiło 20.08.1981 i „w imieniu grupy” przemawiał „redaktor Grafczyński”.	Akta o sygn. IPN Lu 077/558 (2018/II), mikrofilm o sygn. IPN Lu 0224/636 (2018/2).	W części dokumentów występuje nazwisko „Grawczyński”.

Mikrofilm z akt Sprawy Operacyjnego Sprawdzenia (SOS) krypt. „Odważni” (nr rej. 5565), prowadzonej w okresie 02.09.1981 - 26.11.1982 przez Wydział III „A”/ Wydział V KW MO Zamość. SOS założono w związku z ujawnieniem na terenie Zamojskich Fabryk Mebli „wrogich materiałów”, sygnowanych przez NSZZ „Solidarność”, a pochodzących z „regionu Mazowsze i Gdańska”. Służba Bezpieczeństwa pozyskała też informacje o planach powielania ulotek i innych wydawnictw związkowych na urządzeniach ZFM, z zamiarem ich dalszego kolportażu w Zamościu. Celem sprawy było ustalenie osób zaangażowanych w te działania, a następnie „zlikwidowanie zagrożenia”. Przemko Maria Grafczyński został zarejestrowany jako „osoba” do SOR „Odważni” w dniu 14.09.1981 pod nr 5577. Według ustaleń SB był on jednym z pracowników ZFM „zajmujących się kolportażem wrogich materiałów” na terenie tego przedsiębiorstwa. Nazwano ich ponadto „czołowymi aktywistami KZ NSZZ >S[olidarność]< i inspiratorami strajków na terenie zakładu”. W odniesieniu do P. M. Grafczyńskiego, w nielicznych zmikrofilmowanych dokumentach odnotowano, iż 13.12.1981 został on internowany, zaś podczas przepustki z ośrodka odosobnienia „podjął starania o czasowy wyjazd” z PRL. Uwolniono go przed zakończeniem SOS (meldunek operacyjny z 14.08.1982, wniosek o zakończenie (zaniechanie) sprawy z 26.11.1982). Z mikrofilmu wynika, iż większość dokumentów dotyczących trzech „figurantów”, w tym Przemka Marii Grafczyńskiego, wyłączono z SOS „Odważni” i przeniesiono do kwestionariuszy ewidencyjnych, w ramach których zamierzano nadal kontrolować ich operacyjnie. Materiały sprawy krypt. „Odważni” złożono w archiwum Sekcji „C” Wydziału Zabezpieczenia Operacyjnego KW MO Zamość pod sygn. 709/II - akt brak, zachował się mikrofilm o sygn. 709/2.

Akt o sygn. 709/II KW MO/WUSW Zamość brak.
Wpis na podstawie mikrofilmu o sygn. IPN Lu
0224/147 (709/2) oraz zapisów ewidencyjnych.

Częściowo zachowane akta Kwestionariusza Ewidencyjnego (KE) krypt. „Redaktor” (nr rej. 7109), prowadzonego w okresie 24.08.1982 - 04.10.1989 przez Wydział V KW MO/WUSW Zamość, a następnie przez Wydział II WUSW Zamość, w odniesieniu do Przemka Marii Grafczyńskiego. Do akt dołączono niektóre dokumenty wytworzone w toku prowadzenia Sprawy Operacyjnego Sprawdzenia krypt. „Odważni” (nr rej. 5565), której P. M. Grafczyński był „figurantem” w związku z udziałem w kolportażu „nielegalnych” wydawnictw. Kontrolę operacyjną kontynuowano w ramach KE „Redaktor”, gdyż, jak podano we wniosku o założenie kwestionariusza ewidencyjnego, po zwolnieniu z internowania w dalszym ciągu posiadał on „szerokie kontakty wśród byłego aktywu >Solidarności<”. W materiałach znajdują się m.in. dokumenty odnoszące się do jego „działalności dziennikarskiej”, kiedy był redaktorem gazety „Wspólna Praca” - organu Komitetu Zakładowego PZPR w Zamojskich Fabrykach Mebli i związanej z tym przynależności do PZPR (od 13.05.1980; 19.10.1981 złożył legitymację partyjną, niezależnie od tego, Uchwałą Miejskiej Komisji Kontroli Partyjnej PZPR w Zamościu z 01.12.1981 wydano go z partii), jak też artykułów, które opublikował w „piśmie >Solidarność Biuletyn Ziemi Zamojskiej<”. W kwestiach merytorycznych Komisja Kontroli Partyjnej uznała m.in., że „Przemko Maria Grafczyński przekształcił >Wspólną Pracę< z organu Komitetu Zakładowego PZPR w rzecznika >Solidarności<”, natomiast jego artykuły w „Biuletynie” NSZZ „Solidarność” Ziemi Zamojskiej oceniono m.in. jako „przepojone nienawiścią do wszystkiego, co socjalistyczne”. Na ten temat przepytował też P. M. Grafczyńskiego funkcjonariusz KW MO Zamość, który 28.01.1982 przeprowadził z nim „rozmowę” w miejscu internowania (ZK we Włodawie), podając się za wiceprzewodniczącego wspomnianej MKKP (notatka służbowa funkcjonariusza KW MO Zamość z 05.02.1982, Uchwała MKKP z 01.12.1981). Z dokumentacji wynika również, że w lipcu 1982 Przemko M. Grafczyński rozpoczął starania o zezwolenie na czasowy wyjazd z Polski „w ramach emigracji politycznej”. We wniosku dot. zgody na pobyt okresowy za granicę z 04.08.1983 Naczelnik Wydziału V KW MO Zamość wnioskował do Zastępcy Komendanta Wojewódzkiego MO Zamość ds. SB (taki adresat w dok., w tym czasie była to już funkcja Zastępcy Szefa WUSW Zamość ds. SB) o wyrażenie na to zgody, z uwagi na „dotychczasową, negatywną działalność Ob. Grafczyńskiego”, który, jak stwierdzono, „był inspiratorem strajków w ZFM w Zamościu”, „propagował wrogą działalność i poglądy skierowane przeciwko linii politycznej partii” oraz „prezentował wrogi stosunek do PZPR-u, za co został usunięty z jej szeregów”, zaś po ogłoszeniu stanu wojennego został internowany. W związku z wyjazdem P. M. Grafczyńskiego z kraju w dniu 06.12.1983, jego dalszą kontrolę przejął Wydział II WUSW Zamość, który 10.02.1984 sporządził nowy „Plan przedsięwzięć operacyjnych w kwestionariuszu ewidencyjnym krypt. >Redaktor< - nr ewidencyjny 7109”. Planowano wówczas m.in. uzyskać informacje o jego działalności i miejscu pracy za granicą oraz ustalić, „czy pozostaje w orbicie zainteresowań służb specjalnych”. Czynności te realizowano m.in. przy pomocy techniki operacyjnej, perlustracji (kontroli) jego korespondencji oraz agentury Wydziału III i V, którą już wykorzystywano do kontroli P. M. Grafczyńskiego. Jak wynika z analizy materiałów operacyjnych dot. figuranta z 13.09.1989, nie pozyskano informacji potwierdzających jego ewentualne zaangażowanie w działalność organizacji „emigracyjnych bądź polonijnych” ani o jego „wrogiej działalności skierowanej p-ko PRL w aspekcie wywiadowczym”. W związku z tym oraz z uwagi na „nową jakościowo sytuację społ.-pol. związaną z legalnością działania opozycji i struktur >Solidarności<” postanowiono zakończyć prowadzenie KE „Redaktor”. Dnia 04.10.1989 materiały złożono w archiwum Sekcji „C” WZO WUSW Zamość pod sygn. 2432/II. Miały one zostać zniszczone za Protokołem brakowania akt Nr 7/89 z 30.10.1989, jednak zachowały się (prawdopodobnie dokonano częściowego zniszczenia).

Akta o sygn. IPN Lu 077/873 (2432/II), zapisy kartoteczno-ewidencyjne.

Akta internowanego Przemka Grafczyńskiego.
Internowano go na mocy „Decyzji Nr 70/81”, wydanej 13.12.1981 przez Komendanta Wojewódzkiego MO Zamość - z uzasadnieniem, iż pozostawienie go na wolności „zagroziłoby bezpieczeństwu Państwa i porządkowi publicznemu przez to, że dopuszcza się czynów społecznie niebezpiecznych w miejscu zamieszkania” oraz jest „skłonny do podjęcia wrogiej działalności”. Wykonanie decyzji zlecono Grupie Śledczej KW MO Zamość. Początkowo P. M. Grafczyński został umieszczony w Zakładzie Karnym w Krasnymstawie (nakaz zatrzymania i doprowadzenia z 13.12.1981). Z dniem 09.01.1982 przeniesiono go do Ośrodka Odosobnienia we Włodawie, zaś 23.04.1982 osadzono go w Ośrodku Odosobnienia w Kwidzynie. W aktach znajduje się także wniosek o wymierzenie kary dyscyplinarnej P. M. Grafczyńskiemu w związku z jego odmową opuszczenia celi na czas przeszukania w dniu 28.05.1982 (O.O. w Kwidzynie). Jego internowanie uchylono „Decyzją Nr 99/82” Komendanta Wojewódzkiego MO Zamość z 16.08.1982 (formalnie zwolnienie z internowania nastąpiło 18.08.1982, wcześniej, od 13.07.1982 udzielono mu przepustki).

Akta o sygn. IPN Gd 162/111 (109/8/82), zapisy na karcie EO-13-A z Kartoteki ogólnoinformacyjnej Biura „C” MSW oraz wzmianki w aktach o sygn. IPN Gd 162/379, t. 1 (Skorowidz alfabetyczny osób internowanych w Zakładzie Karnym w Kwidzynie), IPN BU 01152/36 (Biuro Śledcze MSW, Wykazy internowanych m.in. z woj. zamojskiego, 1982 rok), sygn. IPN BU 529/23 (0380, 98/6, CZ ZK Ministerstwa Sprawiedliwości, Wykazy internowanych, petycje z 1982 roku), sygn. IPN Po 161/1 (dar osoby fizycznej, alfabetyczny wykaz osób internowanych w okresie stanu wojennego), sygn. IPN BU 1460/1 (kopia akt sygn. IPN Po 161/1).

Akta sprawy karnej K 189/82, prowadzonej w 1982 roku przez Sąd Rejonowy we Włodawie wobec kilku osób (internowanych), oskarżonych o czyn z art. 237 kk, tj. o „znieważenie organów władzy PRL”. Śledztwo w tej sprawie wszczęła włodawska Prokuratura Rejonowa w marcu 1982 (nr rep. Ds. 143/82/S), po rozpoznaniu zawiadomienia Zakładu Karnego we Włodawie o wspomnianym „przestępstwie”, które miało zostać popełnione „na terenie Ośrodka Odosobnienia dla Internowanych we Włodawie przy użyciu plakatów, ulotek i innych zapisków wykonanych pismem ręcznym”. Znaleziono je podczas przeszukań cel, w których osadzono internowanych (m.in. pismo „Informator Więzienny” oraz legitymacje „Solidarność Internowanych”). Przemko Maria Grafczyński, uwięziony wtedy w O.O. we Włodawie, został przesłuchany w tej sprawie w charakterze świadka (protokół przesłuchania świadka z 21.03.1982). Wymieniali go także inni przesłuchiwani, podając personalia współosadzonych (protokoły z 20.03., 25.03. i 29.03.1982). Jego pismo (podobnie jak pozostałych osób) poddano też badaniom grafologicznym, jednak nie wykazały one, aby P. M. Grafczyński był autorem zarekwirowanych materiałów (Sprawozdanie z przeprowadzonych badań identyfikujących pisma ręcznego podpisów i rysunków z 08.05.1982). W aktach znajduje się ponadto wykaz 122 internowanych przebywających w ZK w Krasnymstawie, według stanu na 01.01.1982 (w dok. 1981). Pod poz. 48 wymieniono Przemka M. Grafczyńskiego.

Akta o sygn. IPN Lu 259/1 (K 189/82).

Akta Sądu Rejonowego w Hrubieszowie w sprawie karnej K 550/82, prowadzonej w 1982 roku przeciwko Witoldowi Grabarczukowi, oskarżonemu z art. 46 pkt 1 Dekretu z dnia 12.12.1981 o stanie wojennym. Tom drugi akt zawiera „teczkę dowodów rzeczowych”. Wśród materiałów „zakwestionowanych” podczas przeszukania w mieszkaniu rodziców W. Grabarczuka przeprowadzonego 25.08.1982 znajduje się odręczna notatka z personaliami ośmiu osób, które przebywały „na przepustkach” (z ośrodków dla internowanych) od 13.07 i 15.07.1982. Pod poz. 4 zestawienia wpisany został Przemko Maria Grafczyński.

Akta o sygn. IPN Lu 238/1, t. 2 (K 550/82).

<p>Dziennik korespondencyjny Wydziału III KW MO Lublin za okres 09.04.1981 - 14.05.1982. Pod poz. 0748, z datą wpływu 23.11.1981, zarejestrowano pismo Wydziału III „A” KW MO Zamość z 18.11.1981, dotyczące Przemka Marii Grafczyńskiego – „absolwenta UMCS”. Z kolei pod poz. 0260 (w ramach roku 1982), znajduje się wpis dotyczący korespondencji odnoszącej się do jego rodziny, wysłanej 27.02.1982 do Wydziału V KW MO Zamość.</p>	<p>Akta o sygn. IPN Lu 0185/2 (169/2).</p>
<p>Na wniosek Wydziału V KW MO Zamość Przemkowi Marii Grafczyńskiemu „zastrzeżono” (uniemożliwiono) wyjazdu za granicę w oparciu o art. 4 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 17.06.1959 o paszportach. Zakaz obejmował „wszystkie kraje świata” i miał obowiązywać „do odwołania”. Z datą 04.05.1982 odnotowano, iż „zastrzeżenie” zarejestrowano (w Wydziale Paszportów KW MO Zamość) pod nr Z-I-76/82; brak informacji o dacie jego odwołania.</p>	<p>Karta Pz-35 z Kartoteki paszportowej Biura Paszportów MSW, dokumenty w aktach o sygn. IPN Lu 362/23904 (EAZA 023904).</p>
<p>Akta paszportowe Przemka Marii Grafczyńskiego (EAZA 023904). Znajdują się tu m.in. materiały z 1983 roku, dotyczące ubiegania się przez P. M. Grafczyńskiego o zgodę na czasowy wyjazd z Polski, o co podjął starania po zwolnieniu go z ośrodka odosobnienia dla internowanych. W dniu 19.07.1983, w Wydziale Paszportów KW MO Zamość złożył w tej sprawie „Podanie-kwestionariusz”. Wydział V (który go wówczas kontrolował operacyjnie) we wniosku dot. zgody na wyjazd na pobyt okresowy za granicę z 04.08.1983, wniósł do Zastępcy Komendanta Wojewódzkiego MO Zamość ds. SB (taki adresat w dok.) o przychylenie się do tej prośby, „biorąc pod uwagę dotychczasową, negatywną działalność” P. M. Grafczyńskiego. Na wniosku widnieje odrębna adnotacja „Zgoda”, opatrzona datą 05.08.1983. W dokumentach znajdują się też adnotacje o „zastrzeżeniu” jego wyjazdów do „wszystkich krajów świata”, wniesionym przez Wydział V KW MO Zamość i obowiązującym „do odwołania” (adnotacja urzędowa z datą 21.07.1983, notatka na podaniu o kilkudniowy wyjazd turystyczny na Węgry z 23.09.1983 - prawdopodobnie zezwolono mu wtedy na wyjazdy do „krajów demokracji ludowej”).</p>	<p>Akta o sygn. IPN Lu 362/23904 (EAZA 023904).</p>
<p>Akta Sprawy Operacyjnego Rozpracowania (SOR) krypt. „Tamiza” (nr rej. 97256), prowadzonej w latach 1986-1990 przez Wydział III Biura Studiów SB MSW/ Wydział V Departamentu Studiów i Analiz MSW, w ramach której zmierzano do „ustalenia charakteru wpływu >rządu londyńskiego< na struktury polityczne w kraju”. Przemko Maria Grafczyński został wspomniany w informacji z 28.03.1988 (brak danych sporządzającego i podpisu), w której opisano działalność „polonijnych ugrupowań politycznych na terenie Wlk. Brytanii”. Wśród czterech „wrogich (...) ugrupowań postsolidarnościowych”, jakie zaznaczały „swoją obecność” na arenie politycznej po 1980 roku, wymieniono „Grupę Roboczą NSZZ >Solidarność<”, która, jak odnotowano, zrzeszała wyłącznie członków „Solidarności” i Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Podano, iż przewodniczącym grupy był wówczas Przemko Maria Grafczyński. W podsumowaniu stwierdzono: „Grupa dąży do zacieśniania związków z rządem emigracyjnym oraz organizacjami prosolidarnościowymi działającymi na terenie Wlk. Brytanii”.</p>	<p>Akta o sygn. IPN BU 0248/171 (55574/II), mikrofilm o sygn. IPN BU 01228/2547 (55574/2).</p>

Egzemplarze pisma „Solidarność. Biuletyn Ziemi Zamojskiej”, wydawanego przy Zarządzie Oddziału NSZZ „Solidarność” w Zamościu (numery 1, 2, 3, 4 z 1981 roku), pozyskane przez Służbę Bezpieczeństwa. Przemko Maria Grafczyński wymieniony jest w składzie redakcji pisma.

Akta o sygn. IPN BU 1042/1142 (529/1134).

Informacje dotyczące Przemka Marii Grafczyńskiego umieszczono w komputerowym zbiorze danych SB (ZSKO). Odnotowano tu, że był „aktywnym działaczem NSZZ >Solidarność<”, w związku z czym został objęty kontrolą operacyjną w ramach Kwestionariusza Ewidencyjnego, zarejestrowanego 24.08.1982 pod nr 7109. W dniu 04.10.1989 sprawę „zdjęto z ewidencji”, gdyż „nie stwierdzono wrogiej działalności”. Według zapisu materiały KE, zarchiwizowane pod sygn. 2432/II, zniszczono, zachowując mikrofilm o sygn. 2432/2 (w rzeczywistości akta zachowały się częściowo, natomiast brak danych świadczących o ich zmikrofilmowaniu). Podano także, iż na wniosek Wydziału V KW MO Zamość P. M. Grafczyński był internowany od 13.12.1981 do 16.08.1982 (data „Decyzji” uchylającej internowanie).

Informacja o osobie z komputerowego zbioru danych Służby Bezpieczeństwa (ZSKO).